

Πρόγραμμα μέτρων εξατομικευμένης
υποστήριξης μαθητών με αναπηρίες

ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για τη μεγιστοποίηση
της ακαδημαϊκής και κοινωνικής τους ανάπτυξης

με τη χρήση Νέων Τεχνολογιών

και Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Υλικού

Συνοπτική Έκθεση του Συντονιστή Δ' Αθήνας Αδριανού Γ. Μουταβελή

Έδρα επιμορφωτή: Άγιος Δημήτριος Αττικής

Ημερομηνία διεξαγωγής επιμόρφωσης: 28/02, 04/03, 05/03, 10/03,
07/03/2014

Τόπος επιμόρφωσης: 1^ο Ειδικό Δ.Σ. Αγίου Δημητρίου

Προς το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΙΔΙΚΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΔΡΑΣΕΩΝ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗ Δ' ΑΘΗΝΑΣ

Μέλη Ομάδας

Η Ομάδα Επιμόρφωσης της Δ' Αθήνας αποτελούνταν από τα εξής μέλη:

1. Κατερίνα Σκιά, Σχολική Σύμβουλος ΠΕ02
2. Βασίλης Κατσιμάργος, Σχολικός Σύμβουλος Δ.Ε.
3. Γεώργιος Μπούρχας, Διευθυντής ΣΜΕΑΕ
4. Αδριανός Γ. Μουταβελής, Σχολικός Σύμβουλος ΕΑΕ (Συντονιστής)

Α) Ατομικά στοιχεία / περιγραφή επιμορφούμενων

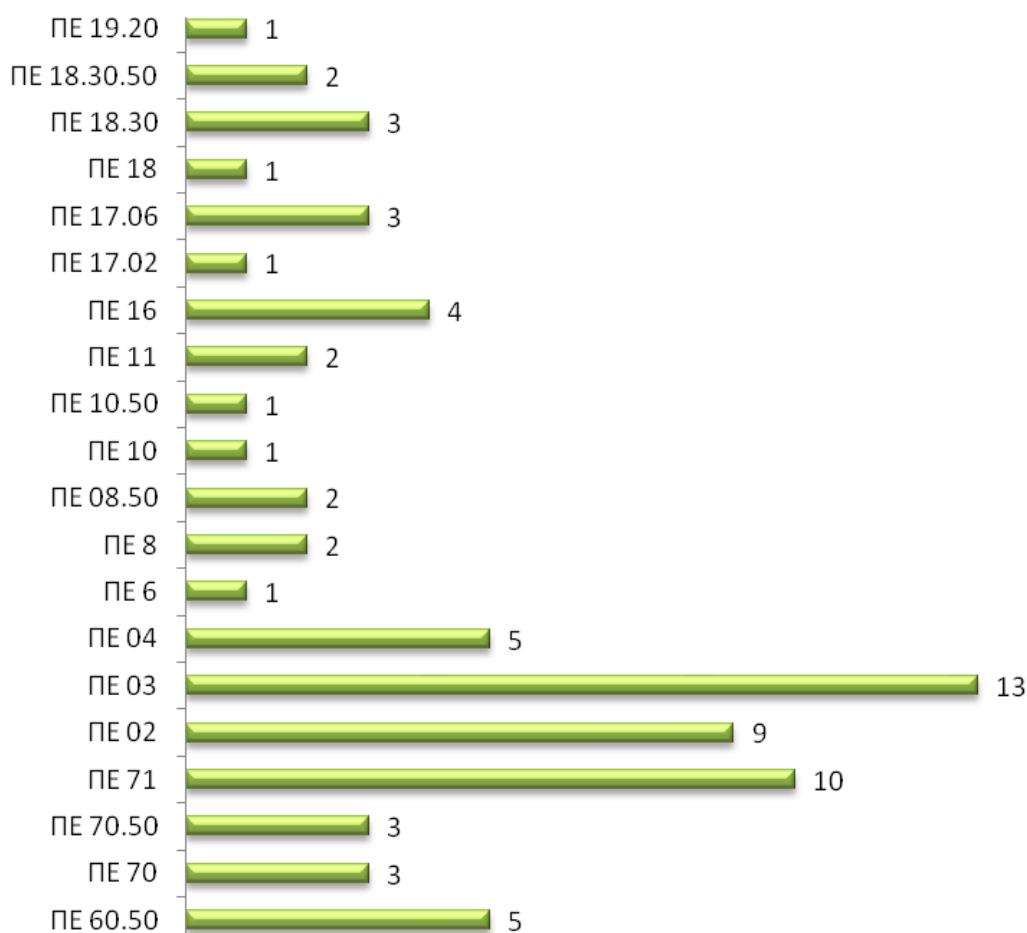
Στη Δ' Αθήνας δημιουργήθηκαν 5 Τμήματα με αντίστοιχο αριθμό 17, 20, 19, 18 και 19 συμμετεχόντων, οι οποίοι και κλήθηκαν σε επιμόρφωση.

Η εστίαση των τριών πρώτων τμημάτων ήταν οι εκπ/κοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και των υπόλοιπων δύο οι εκπ/κοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης που υπηρετούσαν σε δομές της ΕΑΕ και στην περιοχή ευθύνης μας.

Από τον Πίνακα 1 προκύπτει ότι ως προς το φύλο υπερτερούσαν οι γυναίκες, ενώ ως προς τη βαθμίδα εκπαίδευσης η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Πίνακας 1: Απόλυτη συχνότητα επιμορφούμενων εκπ/κών σε σχέση με το φύλο και την βαθμίδα υπηρετήσης

	Άντρες	Γυναίκες	Σύνολα
Πρωτοβάθμια	2	24	26
Δευτεροβάθμια	21	30	51
Σύνολα	23	54	77

Γράφημα 1: Απόλυτη συχνότητα επιμορφούμενων εκπ/κών σε σχέση με την ειδικότητά τους

Σχετικά με την ειδικότητα, η πολυπληθέστερες αφορούσαν στις ΠΕ 03 (N=13), ΠΕ 71 (N=10) και ΠΕ 02 (N=9).

Αναφορικά με την **Επιμόρφωση σε ΤΠΕ**, οι επιμορφούμενοι δήλωσαν τα εξής: Α' Επίπεδο N=12, Β' Επίπεδο N=1, Καθόλου N=52. Εντύπωση και τη φετινή χρονιά προκαλεί ότι μόνο 13 επιμορφούμενοι είχαν πιστοποιημένες γνώσεις υπολογιστών. Ο συγκεκριμένος αριθμός, μοιάζει αναντίστοιχος με το επίπεδο γνώσης σε ΤΠΕ που δήλωσαν οι επιμορφούμενοι ότι κατέχουν (N=71 δηλώνουν Άριστο, Πολύ καλό και Καλό επίπεδο) (Πίνακας 2). Αυτό ίσως να ερμηνεύεται από τις περιορισμένες δυνατότητες συμμετοχής μεγάλων αριθμών εκπαιδευτικών, κυρίως αναπληρωτών σε ανάλογα προγράμματα επιμόρφωσης.

Πίνακας 2: Απόλυτος αριθμός επιμορφούμενων σε σχέσεις με τις γνώσεις που δήλωσαν ότι έχουν σε ΤΠΕ.

Άριστο	7
Πολύ καλό	47
Καλό	17
Μέτριο	5
Βασικό	1
Δε δήλωσαν	0
Σύνολο	77

Πίνακας 3: Απόλυτος αριθμός επιμορφούμενων σε σχέσεις με τις γνώσεις που δήλωσαν ότι έχουν στην εκπ/ση μαθητών με εσα

Άριστο	7
Πολύ καλό	47
Καλό	10
Μέτριο	4
Βασικό	1
Δε δήλωσαν	8
Σύνολο	77

Επιπλέον, η πλειονότητα των επιμορφούμενων δήλωσε μέτρια και πάνω από μέτρια γνώση σχετικά με την εκπαίδευση μαθητών με ειδικές εκπ/κες ανάγκες (Πίνακας 3). Έτσι, N=64 δήλωσαν Άριστο, Πολύ καλό και Καλό επίπεδο και μόνο N=5 Μέτριο και Βασικό επίπεδο.

A2. Πρόγραμμα Επιμόρφωσης

Δημιουργήθηκε Πρόγραμμα Επιμόρφωσης, το οποίο στάλθηκε με συνοδευτική εγκύκλιο στο σύνολο των σχολικών δομών Π.Ε. & Δ.Ε. Δ' Αθηνών.

Περιελάμβανε τις εξής θεματικές:

1. Γενικό Θεωρητικό πλαίσιο για τη Διαφοροποιημένη Διδασκαλία -**Αδριανός Γ. Μουταβελής-**
2. Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και ΔΑΦ -**Αδριανός Γ. Μουταβελής-**
3. Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και κινητική αναπηρία -**Γιώργος Μπούρχας-**
4. Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και τύφλωση
5. Φάκελος Εργασιών Μαθητή (portfolio) στη διδακτική πράξη -**Κατερίνα Σκια-**
6. Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και πολυαναπηρίες -**Βασίλης Κατσιμάροδος-**

Η συγκεκριμένη εγκύκλιος-πρόσκληση εφιστούσε “την προσοχή, υπογραμμίζοντας τη σοβαρότητα του εγχειρήματος και την αναγκαιότητα συμμετοχής, του συνόλου των αναπληρωτών εκπαιδευτικών ΕΑΕ.”

Επιπρόσθετα, καλούνταν “οι Δ/ντες των σχολικών μονάδων να μας αναφέρουν ονομαστικά, το συντομότερο δυνατόν εάν υφίσταται ανάγκη υπηρεσιών διερμηνείας στην Ελληνική Νοηματική Γλώσσα για τους συμμετέχοντες στις ημερίδες κωφούς εκπαιδευτικούς, όπως και οποιαδήποτε άλλη υπηρεσία πρόσβασης απαιτείται για συναδέλφους με αναπηρίες.”

Επιπλέον, οι επιμορφώσεις προέβλεπαν την εξής ημερολογιακή διάθρωση:

1. Παρασκευή 28 Φεβρουαρίου 2014
2. Τρίτη 4 Μαρτίου 2014
3. Τετάρτη 5 Μαρτίου 2014
4. Παρασκευή 7 Μαρτίου 2014
5. Δευτέρα 10 Μαρτίου 2014

Παράλληλα, η ύπαρξη πέντε Τμημάτων και ανάλογων διαφορετικών ημερομηνιών έδωσε δυνατότητα σε εκπαιδευτικούς που δεν διευκολύνονταν να παρακολουθήσουν την καθορισμένη γι’ αυτούς ημέρα να αλλάξουν επιλέγοντας μια πιο πρόσφορη.

Ταυτόχρονα αποδόθηκε ηλεκτρονικός σύνδεσμος του ερωτηματολογίου προσδοκιών σας (έγγραφο google) του ΙΕΠ με την απαίτηση της άμεσης συμπλήρωσής του.

Επιμορφούμενοι που δεν είχαν συμπληρώσει το ερωτηματολόγιο προσδοκιών κατά την ημέρα της επιμόρφωσης, υπήρξε πρόβλεψη στο χώρο και καλούνταν με τη σειρά να προβούν στη διαδικασία, πριν ξεκινήσει η επιμόρφωση.

Στο σύνολό τους οι Επιμορφωτικές Ημερίδες πραγματοποιήθηκαν στο Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Αγίου Δημητρίου από τις 08.30 πμ. μέχρι τις 14.00 μμ. Η αίθουσα ήταν ευρύχωρη και σχετικά άνετη. Στη διάθεσή μας είχαμε Η/Υ και βιντεοπροβολέα για τις παρουσιάσεις.

Β) Συνολική αξιολόγηση του Προγράμματος επιμόρφωσης

Θεωρούμε ότι στο σύνολό του το Πρόγραμμα επιμόρφωσης κινήθηκε σε εξαιρετικά πλαίσια καίτοι αντιμετώπισε αρχικά τη δυσπιστία των συναδέλφων συμμετεχόντων.

Ταυτόχρονα, η θεματική της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας αποτελεί μεταθεωρία της Διδακτικής με ταυτόχρονη έμφαση στην πρακτική εφαρμογή μέσω συγκεκριμένων στρατηγιών. Επιπλέον, η χρήση της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας στην Ειδική Εκπαίδευση με εστίαση σε συγκεκριμένες αναπηρίες συνιστά επιπλέον προέκταση της.

Έτσι, θεωρούμε ότι ο χρόνος που αφιερώθηκε (μία ημέρα) αδικεί έντονα τη θεματική.

Στην ανωτέρω δυσκολία θεωρούμε ότι αντιπαρήλθαμε με βάση την υψηλή εμπειρογνωμοσύνης των διδασκόντων καθώς και την εξαιρετική μεταξύ τους σχεσιοδυναμική, η οποία εμφάνισε μια συμπαγή Ομάδα Επιμόρφωσης, όπου ο κάθε ένας αποτελούσε ξεχωριστή προσθετική αξία του συνόλου της.

Επιπλέον, το όλο εγχείρημα στηρίχτηκε ιδιαίτερα από τον οικείο ιστότοπο, όπου δημιουργήσαμε θεματική σχετικά με το Πρόγραμμα¹ με υποθέματα Εγκύκλιοι / Υλικό / Χρήσιμοι Σύνδεσμοι. Στον ιστότοπο παρέχεται άμεση ενημέρωση σχετικά με την εξέλιξη του Προγράμματος, υπάρχει πλήθος πληροφόρησης και επιμορφωτικού υλικού.

Γ) Γενικότερο Πλαίσιο του Προγράμματος επιμόρφωσης

Ο συντονιστής, Σχολικός Σύμβουλος Ε.Α.Ε. Αδριανός Γ. Μουταβελής, ενημέρωσε τους επιμορφούμενους για τους στόχους του Προγράμματος με βάση τις οδηγίες της Ομάδας Έργου.

Επιπλέον, έγινε προσπάθεια κατανόησης του ρόλου και των υποχρεώσεων των εκπαιδευτικών κατά την υλοποίηση του Προγράμματος καθώς και κατανόησης του πλαισίου συνεργασίας με τους συμμετέχοντες στο Πρόγραμμα.

Όμως, η ενημέρωση σε σχέση με μελλοντικές ενέργειες και πιθανές πρόσθετες απαιτήσεις υπέρ της στήριξης του Προγράμματος δε δόθηκαν και αποτελούν κενό της διαδικασίας, καίτοι κάτι τέτοιο δε δηλώνεται από τους εκπαιδευτικούς.

Δ) Φιλοσοφία, Διαδικασίες,

Η φιλοσοφία του Προγράμματος ακολούθησε τις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων. Απώτερος στόχος ήταν όχι μόνο η ενημέρωση αλλά και η συνειδητοποίηση εκ μέρους των εκπαιδευτικών των πολλαπλών δυνατοτήτων που προσφέρει η Διαφοροποιημένη Διδασκαλία.

Παράλληλα το Πρόγραμμα στόχευε έμμεσα στην αξιοποίηση των εμπειριών των επιμορφούμενων και την κινητοποίηση των ατομικών τους πρωτοβουλιών, καθώς και του συνεργατικού πνεύματος, έτσι ώστε, στη συνέχεια, να θελήσει να διερευνήσει ο καθένας ατομικά και να σχεδιάσει τις δικές του παρεμβάσεις. Η εμπειρία της συνεργατικότητας του

¹ <http://users.sch.gr/moutavelis/autosch/joomla15/index.php/anaplirotesespa>

Προγράμματος ενέχει την πιθανότητα ανοίγματος των εκπαιδευτικών στους άλλους συναδέλφους του.

Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ικανοποίηση των προσδοκιών τους σε υψηλό επίπεδο σχετικά με την ενημέρωση που τους έγινε αναφορικά με το σκεπτικό, τις διαδικασίες και τα προσδοκώμενα οφέλη από το Πρόγραμμα μέτρων εξατομικευμένης υποστήριξης μαθητών με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για τη μεγιστοποίηση της ακαδημαϊκής και κοινωνικής τους ανάπτυξης με τη χρήση Νέων Τεχνολογιών και Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Υλικού.

Ε) Γενικό Θεωρητικό Πλαίσιο για τη Διαφοροποιημένη Διδασκαλία

Στη συνέχεια της παρουσίασης, από τον υπογράφο, δόθηκε το θεωρητικό πλαίσιο της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας κατά Tomlinson. Αναδείχτηκε ιδιαίτερα ο σκοπός της, που δεν είναι άλλος από τη μεγιστοποίηση της ψυχοσυναισθηματικής και γνωστικής ανάπτυξης των μαθητών μέσα από ένα σύνολο στρατηγικών, οι οποίες διασφαλίζουν κατάλληλες ευκαιρίες μάθησης για τον καθένα ξεχωριστά. Κατόπιν, παρουσιάστηκε με από τρόπο πληθώρα στρατηγικών και διδακτικών τεχνικών σχετικά με την αρχική, διαρκή και τελική αξιολόγηση των μαθητών, ώστε να αναγνωρίζεται η *μαθησιακή ετοιμότητά τους*, να ανιχνεύεται, να καταγράφεται το *μαθησιακό τους προφίλ* και να αναδεικνύονται τα *ενδιαφέροντα* τους. Οι επιμορφούμενοι ασκήθηκαν στη χρήση των ανωτέρω στρατηγικών με εξαιρετικά αποτελέσματα.

Στ') Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και ΔΑΦ

Στη συνέχεια, ο ίδιος εισηγητής, παρουσίασε τη Διαφοροποίηση της Διδασκαλίας σε μαθητές με ΔΑΦ ενσωματώνοντάς τη μέσα από παραδείγματα της εκπαιδευτικής πράξης, στο σύνολο της προηγούμενης παρουσίασης, ως υποπερίπτωση διαχείρισης. Επιπλέον, διευκρινίστηκε ότι ο σχεδιασμός της εκπαιδευτικής διαδικασίας μπορεί να λειτουργήσει διαμορφωτικά πάνω στο Εξατομικευμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα του κάθε μαθητή με εσα ξεχωριστά.

Συζητήθηκαν στρατηγικές Διαφοροποίησης στα επίπεδα του *περιεχομένου της διδασκαλίας*, του *μαθησιακού περιβάλλοντος*, καθώς και του *προϊόντος* της μάθησης.

Ζ) Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και Κινητική Αναπηρία

Στη συγκεκριμένη θεματική ο επιμορφωτής Γεώργιος Μπούρχας, Διευθυντής του Ειδικού Δημοτικού Σχολείου για παιδιά με Εγκεφαλική Παράλυση, έκανε αρχικά μια παρουσίαση της εννοιολογικής προσέγγισης της κινητικής αναπηρίας. Στη συνέχεια παρουσιάστηκαν τα γενικά χαρακτηριστικά των μαθητών, αλλά και τα τυχόν συνοδά θέματα που ενδέχεται να

εμφανίζουν τα συγκεκριμένα παιδιά. Προτάθηκαν στρατηγικές μέσα από τις οποίες ο κάθε μαθητής θα έχει ευκαιρίες μάθησης, ανάλογες των δυνατοτήτων του. Αυτό θα επιτυγχάνεται μέσα από ένα ευέλικτο τρόπο προσαρμογής της διδασκαλίας, ώστε να ανταποκρίνεται στο ξεχωριστό επίπεδο του κάθε μαθητή και να επιτρέπει σ' αυτούς να αναπτύξουν δεξιότητες στο βαθμό των ικανοτήτων τους. Παρουσιάστηκαν παραδείγματα εφαρμογής διαφοροποιημένης διδασκαλίας σε μαθητές Ειδικού Δημοτικού Σχολείου για παιδιά με εγκεφαλική παράλυση. Δόθηκε έμφαση στην εκπαιδευτική αξιολόγηση που δίνει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να αναγνωρίσει τη μαθησιακή ετοιμότητα, ώστε να ξεκινήσει την παρέμβασή του από το επίπεδο του μαθητή, αποφεύγοντας λανθασμένες προσδοκίες και τη ματαίωση του τελευταίου από μια τυχόν αποτυχία. Επίσης, η αξιολόγηση θα εμφανίσει τα ενδιαφέροντα του μαθητή ώστε η εκπαιδευτική διαδικασία να στηριχτεί σ' αυτά δημιουργώντας μια παιδαγωγική συμμαχία μαζί του. Επιπρόσθετα τονίστηκε η αναγκαιότητα χρήσης υποστηρικτικής τεχνολογίας για τη συγκεκριμένη κατηγορία μαθητών, η οποία θα βελτιώσει τη λειτουργικότητά τους παρέχοντάς τους διευκολύνσεις στον τομέα που έχουν αδυναμία.

Η) Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και τύφλωση

Αρχικά, κατά την παρουσίαση, τονίστηκε η αναγκαιότητα της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας για τα παιδιά με προβλήματα όρασης. Παρουσιάστηκαν οι βασικές αρχές αντιμετώπισης των ζητημάτων όρασης μέσω απτών παραδειγμάτων. Στη συνέχεια, δόθηκε μελέτη περίπτωση μαθήτριας με θέματα όρασης, η οποία φοιτούσε σε Τμήμα Ένταξης Τυφλών στα πλαίσια πυρηνικής ένταξης. Κατά αυτό τον τρόπο οι επιμορφούμενοι ήρθαν σε ουσιαστική επαφή με τα χαρακτηριστικά των παιδιών με τη συγκεκριμένη αναπηρία και των διδακτικών μεθόδων προσέγγισης στα πλαίσια Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας. Τέλος, μέσα από παραδείγματα κατασκευής χειραπτικού υλικού και της προσαρμογής μέσων και μεθόδων διδασκαλίας, τονίστηκε ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην δημιουργία περιβάλλοντος μάθησης για τους μαθητές με αναπηρίες.

Θ) Φάκελος Εργασιών Μαθητή (e-Portfolio) στη διδακτική πράξη

Η Σχολική Σύμβουλος ΠΕ02 Κατερίνα Σκια, παρουσίασε τη θεματική με τίτλο: “Φάκελος Εργασιών Μαθητή (portfolio) στη διδακτική πράξη”. Στην αρχή αναφέρθηκε στο σκεπτικό και στη φιλοσοφία του Φακέλου Εργασιών του Μαθητή (ΦΕΜ). Επισημάνθηκε η χρήση της μεταγλώσσας στα βιβλία και η ανάγκη διαφοροποίησης των ασκήσεων, ανάλογα με τις ανάγκες του εκάστοτε μαθητικού δυναμικού.

Με βάση τα παραπάνω συζητήθηκαν εναλλακτικές προτάσεις, προβληματισμοί όσον αφορά τη γλωσσική ανάπτυξη των μαθητών και τρόποι διαφοροποίησης των μαθημάτων.

Συζητήθηκαν με τους επιμορφούμενους τα επί μέρους ζητήματα όπως η οργάνωσή του σε συνάρτηση με σχέδιο διδασκαλίας, η αξιοποίηση διαφορετικών πηγών πληροφόρησης για τον μαθητή, η δυνατότητα πρόσβασης διαφορετικών ατόμων στα στοιχεία και η διασφάλιση του απορρήτου των προσωπικών δεδομένων.

Σε μια ενδιαφέρουσα και συνεργατική από κάθε άποψη διδασκαλία κατατέθηκαν οι εμπειρίες των εκπαιδευτικών που είχαν δημιουργήσει ΦΕΜ μετά από την παλαιότερη επιμόρφωση και αναφέρθηκαν στην προστιθέμενη αξία του στην μαθησιακή του πορεία.

Οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί έκριναν ως άριστη την συγκεκριμένη παρουσίαση.

I) Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και Πολυαναπηρίες

Ο Σχολικός Σύμβουλος Δημοτικής Εκπαίδευσης Βασίλης Κατσιμάρδος τόνισε αρχικά διάφορα ζητήματα που αφορούν στην έννοια της πολυαναπηρίας. Επίσης, με εποικοδομητικό διάλογο με τους επιμορφούμενους συζητήθηκαν και αναλύθηκαν ο ρόλος της κοινωνίας στην ένταξη ενός ατόμου με πολυαναπηρίες. Η αποδοχή της αναπηρίας από το ίδιο το άτομο και της οικογένειάς του και η συμβολή τους στην ένταξή του στο σχολικό σύστημα και στη μάθησή του. Αναφέρθηκαν διάφορα παραδείγματα, από διαφορετικές οπτικές γωνίες με σκοπό να γίνει καλύτερη η προσέγγιση του ζητήματος.

Περαιτέρω, για την καλύτερη και πληρέστερη ενημέρωση των επιμορφωμένων σε θέματα της πολυαναπηρίας παρουσιάστηκε ολιγόλεπτη ταινία με παραδείγματα εκπαιδευτικών προγραμμάτων από σχολεία Ειδικής Αγωγής του Εξωτερικού (Γερμανία) και αναδείχτηκε η ιδιαιτερότητα της συγκεκριμένης αναπηρίας. Δόθηκαν επίσης παραδείγματα εφαρμογής της διαφοροποίησης της διδασκαλίας σε μαθητές με πολλαπλές αναπηρίες στην τάξη.

Τονίστηκε ιδιαιτέρως, ότι πέρα από τις προσαρμογές και τις διαφοροποιήσεις στο περιεχόμενο και στη μαθησιακή διαδικασία, το περιβάλλον μάθησης, το σχολικό κλίμα και η όλη συναισθηματική ατμόσφαιρα πρέπει να προάγουν τα εσωτερικά κίνητρα και την επιθυμία των παιδιών για μάθηση.

ΙΑ) Προσδοκίες, Προτάσεις, Παρατηρήσεις, Σχόλια

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, δεδομένου ότι η Διαφοροποιημένη Διδασκαλία αποτελεί “Φιλοσοφία της Εκπαίδευσης” (βλ. Tomlinson) **θεωρούμε ότι αδικείται έντονα με την επιμόρφωση μιας μόνο ημέρας.**

Στο περιορισμένο χρονικό διάστημα, αδυνατεί κανείς να μπει στην πρακτική εφαρμογή που είναι ζητούμενο από τους εκπαιδευτικούς της πράξης, χωρίς εκπτώσεις σε βασικές θεωρητικές της αρχές. Πόσο μάλλον να προχωρήσει βαθύτερα, εστιάζοντας στο χώρο της αναπηρίας!

Σχετικά με τη δική μας παρουσία επισημαίνω ότι προσωπικά θα επιθυμούσα λιγότερη γραφειοκρατία, περισσότερη και απτή καθοδήγηση, πιο απλές λύσεις για πράγματα που έγιναν με αγχωτικό τρόπο, σε σύντομο χρονικό διάστημα και περιόρισαν σε κάποιες περιπτώσεις ακόμη και την επαγγελματική μας συνέχεια ως Σχ. Σύμβουλοι αφού, για παράδειγμα, αναγκαστήκαμε να αναστείλουμε ή και να ακυρώσουμε ήδη προγραμματισμένες δράσεις μας.

Σημαντική ήταν η ανυπαρξία πρόβλεψης **Γραμματειακής Υποστήριξης**, γεγονός που αποτελεί τροχοπέδη του εγχειρήματος προκαλώντας σε όλους μας ισχυρή κόπωση.

Υπενθυμίζουμε εδώ, ότι ως Σχολικοί Σύμβουλοι Ειδικής Αγωγής & Εκπαίδευσης διαχειριζόμαστε τρία διαφορετικά ΕΣΠΑ με έντονη γραφειοκρατία όλα τους.

Θεωρούμε σημαντικό και νομίζουμε ότι πρέπει να τονιστεί, είναι το γεγονός ότι η Περιφερειακή Δ/νση Π.Ε. & Δ.Ε. Αττικής δεν προχωρούσε σε εγκρίσεις των επιμορφωτικών ημερίδων, με αποτέλεσμα ως Συντονιστές να λειτουργούμε χωρίς εγκρίσεις προϊσταμένης αρχής, με υψηλό ρίσκο και μεγάλο άγχος.

Επιπλέον, το γεγονός ότι η εξαιρετική συνάδελφος κ. Κατερίνα Σκια, Σχολική Σύμβουλος ΠΕ02 δεν έγινε κατορθωτό να συμμετάσχει πέρα από τις επιμορφώσεις, στο σύνολο του Προγράμματος θεωρούμε αποτελεί θέμα του τρόπου διαχείρισής του.

Επιπλέον, θεωρούμε θετική τη χρήση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου για τους επιμορφούμενους.

Από την άλλη, η ανοιχτή γραμμή επικοινωνίας με τους Υπεύθυνους του Προγράμματος κ.κ. Αλεβίζο και Κουρμπέτη ήταν ιδιαίτερα διευκολυντική για όλους μας και λειτουργική για τη διεξαγωγή του. Τους ευχαριστούμε για την εξαιρετική συνεργασία.

Τέλος, θεωρώ ότι υπήρξε **ιδιαίτερα θετική η συνεργασία μέσα στα πλαίσια της Ομάδας Επιμόρφωσης** κι αυτό εμφανίστηκε στα αποτελέσματα των εκπαιδευτικών δράσεων. Έτσι, κρίνω απαραίτητο να ευχαριστήσω προσωπικά την **κ. Κατερίνα Σκια**, Σχολική Σύμβουλο ΠΕ02, τον **κ. Βασίλη Κατσιμάροδο**, Σχολικό Σύμβουλο Δ.Ε. και τον **κ. Γεώργιο Μπούρχα**, Διευθυντή ΣΜΕΑΕ.

Τους ευχαριστώ με τα ίδια λόγια και τη φετινή χρονιά, εκθειάζοντας, την τόση πολλή και καλή δουλειά τους και πάνω απ' όλα την αίσθηση της ομαδικότητας και συναδελφικότητας που εμφύσησαν σε όλους τους Συναδέλφους μας επιμορφούμενους.

Ο Συντονιστής Σχολικός Σύμβουλος
Δ' Αθήνας

Αδριανός Γ. Μουταβελής